

2021
MEI

VRIJHEIDS
verhalen

Herdenken en Herinneren
in de Stadionbuurt 2021

VRIJHEIDS *verhalen*

Herdenken en Herinneren
in de Stadionbuurt 2021

Stadsdorp
Olympia

Combiwel

✘ Gemeente
✘ Amsterdam
✘ Zuid

Odensehuis

VRIJHEIDSVERHALEN HERDENKEN EN HERINNEREN IN DE STADIONBUURT 2021

De avondklok is ingesteld! En er zijn meer beperkingen en er is veel minder vrijheid. Sommige mensen doet het denken aan de oorlogstijd. Maar hoe was het in de oorlog? Wat betekent vrijheid? Met deze vragen in gedachten zijn we op zoek gegaan naar verhalen in de buurt. Ondanks alle beperkende coronamaatregelen hebben we die gevonden. Kinderen stelden vragen aan mensen die nog ooggetuige zijn geweest van de Tweede Wereldoorlog. We hebben buurtactiviteiten georganiseerd waaraan toch veilig en vrij deelgenomen kon worden. We hebben tijdens wandelingen in de buurt ook weer sporen van de oorlog gevonden.

Wat kan wel?

Het waren bijzondere omstandigheden, waaronder we dit jaar het Vrijheidsverhalenproject moesten vormgeven. Al was dit niet het eerste jaar dat we verhalen hebben verzameld, in deze tijden van corona moesten we heel

flexibel en zorgvuldig zijn. We zijn steeds uitgegaan van de vraag: 'Wat kan wel?'

Inmiddels is er een goed netwerk in de buurt opgebouwd van samenwerkende buurtorganisaties. Dit jaar hebben we ook contact gezocht met het Olympisch Stadion. Carla de Groot, één van de directeurs van het stadion, heeft meegewerkt aan verschillende activiteiten, of die mogelijk gemaakt. Ons idee daarbij was dat er een verband is tussen sport en vrijheid. En we waren benieuwd naar wat er tijdens de Tweede Wereldoorlog in en rond het stadion is gebeurd. Leest u daarover het verhaal van Jurryt van de Vooren, historicus van het stadion.

Voetbal

Ze waren gemotiveerd, de jongens en meisjes, want een voetbalpartijtje in het Olympisch Stadion als afsluiting van de rondleiding, dat zagen ze helemaal zitten. En er is gevoetbald en de kinderen hebben zich gewaagd aan een rondje hardlopen op de sintelbaan. Destiny bleek een groot talent te zijn! En voetballen kunnen meisjes ook. Groot compliment aan alle

medewerkers van het jongerenwerk van Combiwel! Zij hebben zich dit jaar extra ingespannen bij het verzamelen van de vrijheidsverhalen. Zij begeleiden jongeren die onderweg zijn om van alles te leren voor hun toekomst. In mijn buurt, wie wonen daar? Met wie kan ik kennismaken? In de voorjaarsvakantie werd een uitgebreid sportprogramma aangeboden samen met Sport in Zuid, waar kinderen met plezier aan deelnamen.

Ooggetuigen

Die zijn er nog altijd. Leerlingen van de Olympiaschool aan de Stadionkade en kinderen die meedoen aan de activiteiten van Combiwel hebben interviews afgenomen. Vanwege corona konden we niet bij de leerlingen op school komen. Gelukkig konden kinderen van de Olympiaschool over de speelplaats naar het gebouw van het jongerenwerk, 'de Argo', lopen om daar op een veilige manier met ooggetuigen in gesprek te gaan. Het was daarnaast mogelijk, maar ook moeilijk, om via de telefoon met elkaar te praten. Als je met elkaar aan tafel zit, is contact leggen en elkaar verstaan veel gemakkelijker.

Christine de Pee, medewerkster van het educatieve project 'In mijn buurt', heeft ervoor gezorgd dat het interview van Ellen Melchers-van Druyten met haar kleindochter Maren, in dit buurtverhalenboekje is opgenomen. Maren is daarmee de erfgoeddrager van het verhaal van haar overgrootvader en zijn broer, die op de Amstelveenseweg, als lid van de Binnenlandse Strijdkrachten, gedood is door de Duitsers tijdens de bevrijding van Nederland.

Kinderen die met ooggetuigen praten, horen hoe zij de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog hebben overleefd. Voor allen die erbij betrokken zijn, is het keer op keer indrukwekkend om te ervaren hoe emotioneel en belangrijk het is dat deze verhalen verteld en vastgelegd worden. We hebben dit jaar ook verhalen geleverd aan een publicatie van de 'Gouden Dagen', dit jaar gewijd aan verhalen van ooggetuigen van de Tweede Wereldoorlog. We gaan ervan uit dat kinderen in de meivakantie naar het Verzetsmuseum kunnen gaan. Vooraf krijgen zij een gastles van Simone Walvisch, medewerkster van het museum.

Sport en vrijheid

Ook met deelnemers aan de Invictus Games werd dit jaar gesproken. De Invictus Games zijn een internationaal sportevenement voor ex-militairen die door of tijdens hun dienst gewond raakten. De deelnemers vertelden de kinderen over hun indrukwekkende ervaringen. Ze benadrukten dat sport hen helpt om het hoofd leeg te maken en gemakkelijker door het leven te gaan.

We leerden dat er met beperkingen valt te leven. En dat er in deze tijd van beperkingen toch kansen zijn om je vrij te voelen. Sterker nog, er bleken mogelijkheden om de vrijheid te vieren.

Er is in deze coronatijd door jong en oud veel aan sport gedaan: in binnentuinen, op de Schinkeleilanden, wandelingen in Covid-19-tweetallen. Of een ommetje maken en op afstand van elkaar koffie drinken op het Stadionplein, in de buitenlucht bij de huiskamer van de buurt. Het zijn activiteiten die je het gevoel gaven dat je niet alleen bent en die je moed geven. We probeerden het gewone leven zo goed en zo kwaad als het ging voort te zetten, zoals mensen dat ook tijdens de Tweede

Wereldoorlog vaak deden. Gelukkig leden we geen honger zoals toen. En voor de Duitsers hoefden we niet bang te zijn. Dat het belangrijk is om je veilig te voelen, vertelt jongerenwerker Redouan Daafi die zich inzet om vechtpartijen op straat te voorkomen.

Vrijheidsmaaltijd

De Vrijheidsmaaltijd zal mogelijk eind mei in het Olympisch Stadion, in de openlucht, plaatsvinden. Op 4 mei kunnen de kinderen die de deelnemers aan de Invictus Games geïnterviewd hebben, misschien deelnemen aan de Nationale Sportherdenking bij het Olympisch Stadion.

Met al deze vrijheidsverhalen houden wij de traditie in stand van herdenken en herinneren in de Stadionbuurt.

DE STILTE DOORBROKEN

Maren van der Hagen (13) is in 2019 met haar oma Ellen Melchers-van Drujten bij de herdenking op de Amstelveenseweg geweest. Daar is op 7 mei 1945 Ellens oom, Ton van Drujten, doodgeschoten. Voor de ogen van Ellens vader, Pieter. Dit jaar zal Maren tijdens de herdenking spreken. Ter voorbereiding stelt ze vragen aan haar oma. Om meer te weten te komen over deze belangrijke gebeurtenis in hun familie.

Wat gebeurde er met oom Ton op 7 mei 1945 op de Amstelveenseweg?

Op 6 en 7 mei 1945 waren de geallieerden op weg naar Amsterdam. De groep van de Binnenlandse Strijdkrachten waar oom Tom bij zat, had tot taak om de rust te bewaren en te zorgen dat de Duitsers niet uit Amsterdam vertrokken. Op 7 mei kwam er een bus met Duitsers aan. Oom Ton liep naar de bus en beval de Duitsers uit te stappen. Eén van hen pakte zijn geweer en schoot op hem. Hij stierf direct. Een zinloze schietpartij, want de oorlog was al ten einde.

Wat weet je van oom Ton?

Oom Ton is geboren in Arnhem en heeft daarna in Den Helder gewoond. Vervolgens verhuisde de familie naar Nederlands-Indië. Zij hadden daar een jeugd vol avontuur, vrijheid en rijkdom. Dat leventje werd anders toen de familie in 1935 terugkeerde naar Amsterdam. Oom Ton woonde daar ook en werkte als meubelmaker en kunstschilder.

Hebben jullie in de familie veel over oom Ton gesproken?

Bij mijn grootouders stond een foto van oom Ton op het dressoir. De hele kamer hing vol met zijn schilderijen. Eigenlijk was de hele kamer oom Ton. Maar er werd niet over hem gesproken. Mijn vader sprak ook nooit over hem. Het is er niet, maar het was er daarom juist heel erg.

Wat deed je vader in de oorlog?

Voor mijn vader was zijn vijf jaar oudere broer Ton, zijn grote voorbeeld. Mijn vader was nog maar zeventien jaar toen de oorlog begon. Hij vond het verzet avontuurlijk. Het werd bittere ernst toen ze sabotageacties en overvallen deden en Joodse vluchtelingen naar het buitenland brachten. Mijn vader had de schuilnaam Pieter Post. Hij zat ondergedoken in de Sluisstraat, werd verliefd op het buurmeisje (mijn moeder) en zij op hem. De verzetsgroep van mijn vader werd verraden door een vriend die mijn vader erbij had gehaald. Ze werden door de Duitsers gevangengezet in het Oranjehotel (gevangenis). Iedereen werd geëxecuteerd, behalve die vriend en mijn vader. Mijn vader heeft nooit begrepen waarom hij werd vrijgelaten. Het enige wat hij kon bedenken was dat die vriend dit als voorwaarde had gesteld. Dat maakte mijn vader wel verdacht. Toen hij terugkwam bij het verzet hebben ze geprobeerd hem te vergifigen. Op 7 mei was mijn vader ook bij de schietpartij op de

Amstelveenseweg. Hij zag zijn broer voor zijn ogen sterven. Er werd nooit over gesproken. Ik was 24 toen mijn vader voor het eerst en voor het laatst hierover sprak. Pas veel later bedacht ik het contrast tussen de twee broers: de ene is een held en dood, en de andere is verdacht en leeft verder. Ik zou graag willen weten wat er echt gebeurd is in het Oranjehotel, om zijn reputatie te herstellen.

Hoe ging de familie om met de herdenking?

Eind april en begin mei groeide de broeierige stilte in huis. Er werd niets gezegd. Mijn vader kon plots wegscheuren in zijn auto. Met de herdenking was hij er niet. De bevrijding vierden wij nooit. Onze dodenherdenking moest nog komen, op 7 mei. Pas daarna werd mijn vader weer 'gewoon'. Mijn opa, oma en vader zijn nooit

naar de herdenking op de Amstelveenseweg geweest. Pas na de dood van mijn vader zijn wij de herdenking gaan bijwonen. Toen ik er met jou een paar jaar geleden was, vond ik het extra bijzonder. Opeens stonden wij, de tweede en vierde generatie, samen op de plek die zo belangrijk is geweest voor onze familie. Het drama dat daar plaatsvond, heeft het leven van mijn grootouders en mijn vader getekend en daarmee eigenlijk ook mijn en jouw leven. Er is niet voor niets oorlog geweest, dat mogen we niet vergeten. Het heeft veel levens gekost, maar ons wel de vrijheid gebracht.

Dat jij nu, op de plek waar het bloed van onze familie gevloeid heeft, het verhaal vertelt waar nooit woorden aan zijn gegeven, ontroert mij. De stilte wordt doorbroken.

Verslag: Christine de Pee

WITBROOD UIT ZWEDEN

Rebecca en Jill (Olympiaschool, groep 8) in gesprek met Janny Möller. Janny was vijf jaar toen de oorlog uitbrak. Hier woonde ik vlakbij, vertelt Janny bij binnenkomst. In de Agamemnonstraat. Op de hoek kocht ik altijd toverballen. We konden hier fijn spelen. Vanaf hier tot Schiphol stond er niets; het was één grote zandvlakte.

Het ijsweekend is voorbij, de vrieskou uit de lucht. Christine begeleidt haar oudtante Janny naar Activiteitencentrum Argo. Binnen staat de koffie klaar. Rebecca en Jill hebben veel vragen voorbereid. Ze mogen Janny zeggen.

Had u last van de oorlog?

We speelden buiten. Er waren geen auto's. Ineens zag ik een vliegtuiggevecht bij Schiphol. We schrokken. Mijn moeder bleef rustig om ons niet bang te maken. "Ja, het is oorlog", zei ze. Maar het was altijd spannend. Bonst daar een soldaat aan de deur? Komt mijn vader wel thuis?

Hoe was het buiten?

Veilig en voor ons kinderen leuk, zolang je maar niet Joods was.

Joodse mensen werden opgepakt. Dat was heel erg. 's Nachts vlogen er bommenwerpers over. Iedereen moest de ramen met bruin plakband dichtplakken. Mijn vader plakte de mooiste figuren, tegen het trillen. Verder werd met gordijnen alles totaal verduisterd. Zo konden de bommenwerpers niet zien waar de stad was. Overdag waren we veel op straat: knikkeren, touwtjespringen, slagbal, bokspringen en in de winter schaatsen. We speelden ook met de kinderen van de NSB'ers die onder en tegenover ons woonden.

Wat gebeurde er op Bevrijdingsdag?

Door stiekem naar de radio te luisteren, wisten we dat de bevrijding kwam. De dag zelf was niet alleen maar leuk. Enkele meisjes werden kaalgeschoren omdat ze plezier hadden gemaakt met Duitse soldaten. En de bommen op Berlijn en andere Duitse steden waren vreselijk. Daar woonden óók mensen.

Janny wil vooral het goede in mensen zien. Dat was ook de sfeer thuis.

Zo vertelt Janny over een vriendin die als baby met haar moeder werd

opgepakt. De soldaat werd echter ontroerd door het kleine kind dat met de gouden knopen van zijn uniform speelde, en liet hen gaan. En over haar vader die, veertig jaar oud, naar huis fietste en werd aangehouden tijdens een razzia; alle mannen tot veertig jaar werden naar de wapenfabrieken in Duitsland gestuurd. Gelukkig mocht haar vader naar huis gaan. En er was een onderduiker bij kennissen die in een kast gestopt werd toen Duitsers aanbelden. Door er snel een bedje met een heel ziek kind voor te zetten, is de onderduiker gered.

Wat aten jullie in de oorlog?

Mijn broertje was erg ziek, mijn zusje was nog een baby en mijn

vader kon worden opgepakt. Ik ging met de bonnen naar de winkels, waar altijd lange rijen stonden. Ik moest een keer in het pikkedonker kaarsen gaan halen. Nergens was verlichting. De prachtige sterrenhemel boven me voelde veilig. Ik moest wel een uur lopen op mijn schoenen zonder neus. Het was eng en spannend tegelijk.

We hadden een volkstuintje met groenten, zoals boontjes en radijs. En in de pauze op zijn werk ging mijn vader soms snel een visje vangen in de Herengracht. Dat stonk vreselijk. Soms haalde mijn vader, op zijn fiets met houten banden, eten bij

familie buiten de stad.

En er was een gaarkeuken op het Hygiëaplein. Daar haalde ik eten, want kinderen kregen altijd iets meer dan grote mensen.

Bij het bevrijdingsfeest dropten vliegtuigen allemaal pakketten op die grote zandvlakte. Daarin zat eierpoeder en meel uit Zweden. Eén pakket viel dwars door het dak van ons tuinhuisje.

Had u onderduikers in huis?

Nee, dat kon niet. Ons huis was te klein. En vlakbij ons woonden NSB'ers. Wel bewaarden we achter slot en grendel een kist vol speelgoed van een Joods jongetje. Dat jongetje kwam niet terug. Gelukkig zijn andere kinderen gered, met behulp van het verzet.

Had u huisdieren?

Janny lacht. Ja, muizen en spinnen. Maar geen hond of kat. Mijn broer had astma en kon niet tegen de haren van huisdieren.

Tot slot vertelt Janny over het huis van haar grootouders: in hun buurt liet het verzet een trein ontsporen. Met opzet. De soldaten waren boos en namen wraak. Ze bonsden op de deur van mijn grootouders en zeiden: "Over vijf minuten gaat jullie huis in de fik." Ze konden niets meenemen.

Toen zijn zij bij Janny in huis komen wonen. Ze laat ons een mooie foto van hen zien.

Verslag: Aly Cnossen

EEN JOODSE MOEDER EN EEN VADER IN HET VERZET

Zere, Solomon en Elisa praten met Myriam Mater. Zij was negen jaar toen de Tweede Wereldoorlog begon. Haar moeder was Joods, haar vader zat in het verzet en heeft met vrienden ongeveer honderd Joden kunnen redden.

Nu is er internet, vroeger alleen radio. Hadden jullie thuis radio in de oorlog?

Wel een radio, die moest je verplicht inleveren. Niet iedereen deed dat. Vader had een klein zakradiootje dat werd verstoopt. In het Verzetsmuseum kunnen jullie er zo een zien, verstoopt in een vanbinnen uitgesneden boek. Myriam vertelt dat ze thuis twee schuilplaatsen hadden: een voor de onderduikers en een kleine voor het radiootje, dure sigaren en sterke drank. Het idee was: als de Duitsers de kleine vinden, zoeken ze niet verder. Dat gebeurde ook zo.

Keken mensen anders naar u omdat u Joods was?

In het begin niet, later wel. Op een feestje namen haar zus en een vriendin allebei een schildpad mee die er verschillend uitzagen. Die vriendin vertelde dat er in Nederland Joden woonden en dat dat gruwelijke, agressieve en slechte mensen waren. Haar zus vroeg hoe die eruitzagen. De vriendin vertelde dat ze een grote neus hadden en er donker uitzagen en net zoveel van ons verschilden als de twee schildpadden van elkaar. Thuis huilde haar zus aan tafel en zei: "Myriam is Joods, ze lijkt niet op ons. Ze is de enige linkshandige en heeft krullen, en een bril." Haar vader zei toen: "Iedereen is hier Joods behalve ik."

Begreep u als kind hoe de oorlog begonnen was?

De familie woonde in Amstelveen en werd wakker van de vallende bommen. Myriams moeder zei dat ze onder de trap moesten gaan zitten, want daar valt de bom niet. Haar vader werd opgeroepen om tegen "de moffen" te vechten. Hij was gelegerd in Alkmaar. Hij wilde zijn gezin bij zich hebben, omdat hij bang was dat hij gedood zou worden. Moeder en de kinderen

logeerden bij de nonnen. De derde dag na aankomst moest vader naar de Grebbeberg met andere soldaten. Op het moment van vertrek stopte er een militaire auto.

Ze hoefden niet te gaan, want Nederland had gecapituleerd.

een ster dragen, 'halve' niet. Haar moeder was volledig Joods, haar vader was niet-Joods, de kinderen dus half. Zij deden de boodschappen. Hun niet-Joodse vader kon vrij rondlopen en ging Joden helpen met valse papieren en onderduiken. Hij deed dit met twee vrienden. Zij hebben ongeveer

honderd Joden kunnen redden. "De eerste die werd 'ont-sterd', was mijn grootmoeder. Dat gold toen meteen ook voor mijn moeder".

Daarna leek er niet veel aan de hand, tot er veel maatregelen kwamen: Joden mochten niet meer naar de bioscoop of het Vondelpark en niet meer in het openbaar vervoer. Ze werden vervolgd, uitgesloten en vermoord (razzia's, ontslagen, naar kampen gegooid). 'Hele' Joden moesten

Ging u naar school tijdens de oorlog?

In het begin wel. De klassen werden kleiner, omdat Joodse kinderen verdwenen. Meesters en juffen werden ook weggehaald. Later ging Myriam een halve dag naar school. Alles was op de bon: kleren, kolen, eten, schoolschriften. Elke klas had een eigen kachel. Op een bepaald moment waren er geen kolen meer en ging de school dicht.

Bent u ook ondergedoken?

Myriam was half Joods. Toen haar moeder geen ster meer droeg, hadden ze onderduikers in huis. Iemand heeft haar vader en zijn vrienden verraden. Haar moeder had een nierkwaal en kreeg eerst speciale medicijnen uit Duitsland. Joden hadden geen recht op die spullen en toen ze de ster af had afgedaan, was ze al heel ziek en lag ze in het ziekenhuis. Myriam moest thuisblijven. Haar vader werkte en mocht niet opvallen. Toen werd er op de deur gebonkt. Ze wachtte met opendoen tot de onderduikers in hun schuilplaats zaten.

De Duitsers riepen: “We zoeken je vader.” Ze wisten dat haar moeder in het ziekenhuis lag. Met een pistool tegen haar oor werd ze gedwongen alle ziekenhuizen te bellen of haar vader er was. De verpleging van een ziekenhuis riep meteen haar vader. Dat wilde ze niet. In het Frans zei ze tegen haar vader dat hij niet thuis moest komen. Haar vader is toen ondergedoken, één vriend ook, de andere is vermoord. Myriam is later ook ondergedoken op advies van mensen uit het verzet. Om haar vader te beschermen.

Hoe was het na de oorlog?

Vreemde tijd. Myriam was veertien jaar, ging weer naar school en deed van alles, zoals dansles en zingen. Moeder was dood, vader kon niet zonder vrouw. Ze heeft drie stiefmoeders gehad.

Denkt u nog aan de oorlog?

Ze vertelt er vaak over op scholen. Veel jonge mensen nu worden snel kwaad als iets ze niet zint, gaan slaan. Daar kan je iets aan doen: weglopen, praten, je normaal en aardig gedragen. “Nu het goede doen, is veel belangrijker.”

Verslag: Annel van Houts

ER WERD NOOIT ERGENS OVER GEPRAAT

Micha, Sarah en Safa spreken via de telefoon met een buurtbewoonster. Zij is in 1942 geboren en woonde in de Lutmastraat in De Pijp. Haar vader en broer werden in 1943 naar een Duits werkkamp gestuurd.

Hoe was het om arm te zijn?

Vervelend, maar heel veel mensen waren in die tijd arm. Op school werd ik gepest omdat ik herstelde, vermaakte en zelfgemaakte kleren droeg. De pesters waren niet arm, zij hadden wel geld. ‘Jij bent minder, dus hoor je er niet bij.’ Zo keken ze naar mij.

Ze heeft twee jaar de modevakschool gedaan. Haar moeder vond de mulo te duur. Op haar veertiende is ze gaan werken in een kantoorboekhandel.

Werd er op school iets tegen pesten gedaan?

Vroeger was er geen aandacht voor pesten op school. Er zaten veertig kinderen in de klas. Daar was geen tijd voor.

Hoe reageerde u op het pesten?

Ik deed er niets tegen, want dan werd het nog erger. Vrienden in de

klas had ik niet, ik was een beetje alleen. Ik vertelde het thuis wel, maar mijn ouders zeiden dat ik het maar moest laten.

Speelde u buiten?

Altijd. We hinkelden, tolden, de jongens voetbalden, de meisjes handbalden. In de oorlog was dat minder. Je moest op tijd thuis zijn en als er Duitsers aankwamen, moest je naar binnen.

Voelde u zich vrij in de oorlog?

We deden van alles. Je moest wel in de buurt blijven en er waren veel regels. Iedereen was bang dat er iets zou gebeuren door de oorlog. Haar vader en broer, die zestien jaar ouder was, werden in 1943 opgepakt en naar een werkkamp in Duitsland gestuurd. Haar broer kwam uitgemergeld en uitgeput in 1944 thuis, haar vader na de bevrijding in 1945. Ze wilden er niet over praten.

Wat vindt u van de beperkingen nu tijdens corona, in vergelijking met die in de oorlog?

Als er school was, was het gevaarlijk in de stad omdat er zoveel Duitsers waren. Nu gaat het om gezondheid en niet om een andere macht die zegt wat je wel en niet mag.

Wat heeft u overgehouden van de oorlog?

Achterstand, gebrek aan (gezond) eten, waardoor kalkgebrek en vitaminedekort. Mijn moeder ging langs tuinderijen en boerderijen om aan eten te komen. Ze klaagde nooit. Ziek is mevrouw niet geweest en ze heeft geen nachtmerries gehad.

Kende u Joodse kinderen?

Daar keek je niet naar, daar vroeg je niet naar. Er waren toen aparte scholen: protestantse, katholieke, openbare en joodse.

Hoe had u in de oorlog contact met anderen?

Je stuurde ansichtkaarten via de post. Je wist alleen niet of die bezorgd werden. Een radio mocht je niet hebben, telefoon hadden we niet en tv bestond nog niet. Het belangrijkste waren de distributiebonnen. Er was gebrek aan eten, kolen, kleren, aan alles. Die bonnen werden door de gemeente uitgedeeld: voedselbonnen, kledingbonnen, kolenbonnen. Het aantal bonnen dat je kreeg, was afhankelijk van de grootte van je familie.

Vertelden uw vader en broer wat ze meegemaakt hadden?

Neen, daar werd niet over gepraat, ook later niet. Je vroeg nooit iets aan een ander. Je moest je mond houden. Je stelde geen vragen. Als je dat wel deed, werden mensen boos of je kreeg geen antwoord. Het hoorde gewoon niet.

Een vraag aan de leerlingen: Mogen jullie alles vragen en zeggen?

De een mag van alles vragen, maar niet over persoonlijke dingen. De ander mag alles zeggen als het om belangrijke dingen gaat, maar wel alles vragen.

Er is veel veranderd intussen. Wat wilt u kinderen van nu meegeven?

Er moet meer verdraagzaamheid komen. Iedereen moet zijn eigen karakter kunnen laten zien, iedereen is zoals hij is. Laat iedereen in de eigen waarde.

Verslag: Annel van Houts

GEËN GEPEST EN... DOE JE BEST!

Sarah, Safa en Micha in gesprek met Lia Cobelens. Ze hebben veel vragen voorbereid. We zitten samen in de Argo. Best lastig hoor, een telefonisch interview!

Wat is het grootste verschil tussen het leven tijdens de oorlog en nu?

Er is maar vijf dagen gevochten. Toen werd Nederland bezet door de Duitsers. Vijf jaar lang. We moesten doen wat ons werd opgedragen. 's Avonds na acht uur nooit naar buiten, alles moest verduisterd zijn, zodat bommenwerpers niet konden zien waar de stad was.

Hoe langer de bezettingstijd duurde hoe moeilijker het werd. Er was steeds minder eten; we hadden erge honger, vooral in de laatste winter. We kregen bonnenkaarten voor voedsel. Soms was het eten gewoon op in de winkels.

Zelfs als je geld had, kon je er niet altijd wat mee: "Op een keer waren de bonnen op. Toen ging ik

met honderd gulden naar de winkel. Toen ik aan de beurt was, was alles op."

Speelde u buiten? Ging u naar school?

Ik woonde op de Overtoom en ook nog in de Wilhelminastraat, waar het ziekenhuis stond. Er was geen telefoon en we hadden weinig vrije tijd. Ik had wel vrienden, maar ik ging na school direct naar huis. Ik woonde bij mijn oma. Er mocht ook steeds minder. Eten halen kostte veel tijd. Vooral de laatste winter was heel zwaar. We gingen vroeg naar bed.

We waren wel heel bang op straat. De Duitsers waren grof. Op een keer ging een vriendinnetje iets te laat naar huis. Ze werd opgepakt door een overvalwagen om tien over acht 's avonds. Ze heeft een nacht vastgezet in de school aan de Gerrit van de Veenstraat. Die werd als gevangenis gebruikt.

Ik was dertien toen de oorlog uitbrak. Ik had net het zevende leerjaar van de lagere school afgerond. Ik twijfelde tussen de ulo en de mulo (dat is nu de mavo). Het werd de huishoudschool. "Daar leerde je van alles over het

huishouden: schoonmaken, koken, wassen, strijken en veel over voeding."

Ik deed een opleiding voor leerling-kapster. Na de oorlog heb ik een eigen kapperszaak gehad in de Reguliersdwarstraat, in het centrum van Amsterdam.

Deed u iets in het verzet?

Nee, daar was ik te jong voor. Ook mijn ouders niet. Pas na de oorlog werd bekend wie in het verzet had gezeten. Het was heel gevaarlijk. Als het uitkwam werd je geëxecuteerd. We hadden ook

geen onderduikers in huis. We hoorden wel dat vooral Joodse mensen werden opgepakt. Dat is wel het allergenste dat in de oorlog gebeurde. Ik heb daar niet veel van gezien.

Was u enig kind?

Nee, ik had twee broers en een zusje. Ik was de oudste en ben nu nog de enige van ons gezin die leeft. Ik ben nu 94 jaar. Ik heb twee zoons, vier kleinkinderen en vier achterkleinkinderen. Thuis kon ik mijn ouders alles vragen.

Hoe voelde u zich na de bevrijding?

Oh, dat is geen vergelijk! Er was weer eten! We waren weer vrij om te gaan en staan waar we wilden. We waren heel blij met de Canadezen; we kenden geen Engels, maar met handen en voeten kom je ver! Ik heb zelfs nog een korte relatie gehad met een van hen. Dat is verwaterd.

Nu denk ik niet meer aan de oorlog. Ik heb een druk leven gehad. Van mijn familie is niemand naar een concentratiekamp afgevoerd. Dat hebben wij niet meegemaakt.

Wat vindt u van de avondklok nu?

“Ach”, zegt Lia, “dat is toch peanuts? Het maakt mij niet uit. Waar moet ik heen 's avonds op mijn leeftijd? Maar 't is wel erg voor velen, vooral voor de horeca.” Het leven is nu zo anders. Wij kenden geen vakantie; daar was geen geld voor. Soms vind ik de jeugd van nu moeilijk te begrijpen. Ze lijken wat verwend, hebben nog niets meegemaakt. Nou ja, gelukkig maar!

Wilt u de jongeren iets meegeven?

Ik vind het pesten echt vreselijk. Wees wijzer! Wees lief voor elkaar! En doe je best met leren. Kennis is macht. Dus ... doe je best!

Verslag: Aly Clossen

OOGGETUIGEN VAN DE TWEDE WERELDOORLOG

Riet van Wees geeft een gesprek weer dat zij had met Linda Corlu en Mohamed (12) over het project Herdenken en Herinneren.

Ontmoeting

Ik zie haar glimlachen
Ze heeft een lieve geest
Haar geest slaapt niet
Ze weet lief te hebben

Een glimlach zien is meer
Het betekent toegang vinden
om te kunnen zien
Ga je deelnemen

Het is als vliegen
op gelijke hoogte
zonder angst
Je weet dat je niet zult vallen

Herdennen en Herinneren – we ontmoeten elkaar op veel plekken in de buurt: tijdens een lunch in het Olympisch Stadion voor 70-plussers in de zomer van Covid-19, in de Willem de Zwijgerkerk, in het Odensehuis, bij de huiskamer van de buurt op het Stadionplein met een koffie to go, in het Huis van de Wijk, in het Olympisch

Kwartier tijdens de dagbestedings-activiteiten ...

Niet gauw vergeten

Onlangs is een van de deelnemers overleden. Hij is een ooggetuige geweest. Het was belangrijk voor hem om de verhalen over zijn leven te delen. Kunst en cultuur hebben hem geholpen om zijn trauma's te voelen. Hij had het talent om contact te maken. Hij vond de woorden. Bij ons laat hij een diepe indruk achter. We zullen hem niet gauw vergeten, hij is geliefd. Met veel aandacht heeft hij zijn leven afgerond in contact met de zorg. En met veel ontmoetingen. Het maakt dat ieder zich hierover dankbaar voelt. Hij is zich steeds meer thuis gaan voelen in de huiskamer van het Olympisch Kwartier.

In gesprek met kinderen

Sommige buurtbewoners vertellen hun verhaal aan het eind van hun leven. Een klein groepje kinderen leest een korte tekst over het leven van zo'n buurtbewoner. Dan bedenken zij een vraag die zij zouden willen stellen. Op het moment dat zij en de oudere buurtbewoner elkaar ontmoeten, start meestal een van de kinderen

het gesprek. En altijd ontstaat er een klik. Het is heel wonderlijk om het te zien gebeuren. Waar zit het 'm in dat het iedere keer weer gebeurt? Kinderen uit groep 8 en ouders die hun leven al bijna voltooid hebben ... Hoe kan het dat het klikt? Er is steeds een ander moment voor. Vaak verloopt de klik zonder woorden. Of doordat de oudere hen vraagt: "Waar voel jij je veilig?" En dan vertellen ze om de beurt over hun veilige plek. Ook komt het voor dat ouders foto's laten zien, bijvoorbeeld van zichzelf als kleine jongen in de jeep van een Canadees, een van onze bevrijders. En hoe bijzonder is het als kinderen horen dat de oude heer met wie zij praten als kleine jongen Anne Frank heeft gekend?

Maar bent u niet gaan haten dan?

Elly vertelde over haar kampervaringen. Ze deed dat op een pedagogisch verantwoorde manier. "De kampbewoners hielpen elkaar", vertelde ze onder andere. Toch was er een reden voor Mohammed om op te staan tijdens het gesprek. Hij vroeg: "Maar bent u niet gaan haten dan?"

Elly: "Je weet toch wel dat haten een heel akelig gevoel is? Je kan het leren om niet te haten, want die pijn die voel je zelf het meeste. Als je wordt geplaagd op school en als je dan laat merken dat je kwaad wordt, dan houdt het niet op. Dat weet je toch wel? Je kan het leren om niet te haten. Iedereen kan het leren." Voor iedere ooggetuige die verhalen deelt, gaat het om contact maken. Tussen kinderen en ouders verloopt het meestal heel soepel.

Elkaar zien

Ook voor de volwassen buurtbewoners, die bij de buurtprojecten betrokken zijn, is het bijzonder. We kennen er veel voorbeelden van, opgedaan tijdens buurtwandelingen, bij de vrijheidsmaaltijden, uitzwermend over het plein bij de fontein rond het Monument Indië-Nederland (het vroegere van Heutsz-monument) op zoek naar de nieuwe naam. En als we de buurtbewoners later weer tegenkomen achter hun rollator, dan worden er blikken uitgewisseld. We zien elkaar.

Waarom voeren we eigenlijk oorlog?
Het is gruwelijk en onzinnig
Waar is de waarheid achter de oorlog?

Hoe kan je zeker
en kwetsbaar worden
zonder angst?

Het duurt lang
voor je geboren bent
voor je sterk bent, van binnenuit

Leven wil zeggen
langzaam geboren worden

Verslag: Riet van Wees

STILLE GETUIGEN ROND HET OLYMPISCH STADION

Van alle kanten spoeden jongeren zich naar het Olympisch Stadion. Vandaag de 'place to be'. Er wacht ons een rondleiding rondom het stadion. Maar ook een partijtje voetbal in het stadion. Carla de Groot is directeur van het prachtige stadion. Zij leidt ons rond.

Olympische Spelen

Carla kijkt al naar ons uit bij de ingang. Het doel van de Olympische Spelen is Verbinden en Vrienden worden, vertelt zij. Dat wordt herkend in de groep. "Tijdens de wedstrijd rivalen, na de wedstrijd vrienden", wordt meteen geroepen. Ook leer je veel mensen kennen uit andere landen. "Sporten jullie ook?" vraagt Carla. Zeker! Zwemmen, basketbal, voetbal, turnen, kickboksen, het kan niet op. Ja, sporten is fijn!

Het Olympisch Stadion en de relatie met de Tweede Wereldoorlog

Hoe komt het dat Amsterdam een Olympisch Stadion heeft? Wat is de relatie met de Tweede Wereldoorlog? Er volgt een rondleiding langs de stille getuigen. Carla vertelt dat de Olympische Spelen voor het eerst in Amsterdam werden gehouden in 1928. Wat fantastisch. Daarom is het stadion gebouwd. Een baron Van Tuyll van Serooskerken was daarbij heel belangrijk en kreeg daarvoor een bronzen standbeeld. We schrikken best als we het beeld zien: daar staat een beeld van een man in sportbroek, met zijn arm schuin omhoog. Groet hij de sporters? Of ...? Ja, herkennen verschillende jongeren, het doet wel erg denk denken aan Hitler met zijn Hitlergroet. Dat kan niet, want het standbeeld stond er al lang toen Hitler aan de macht kwam. Maar toch ... "We weten het niet", zegt Carla, "maar het beeld voelt raar en ongemakkelijk."

Een wedstrijdje

De groep barst van de energie. We doen een wedstrijdje: wie is het eerst bij het stenen standbeeld? Een beeld van de Griekse god

Prometheus. Die bracht het vuur uit de godenhemel naar de mensen. Dit beeld herinnert ons aan alle sportslachtoffers van de Tweede Wereldoorlog. Jaarlijks worden zij hier op 4 mei om 12 uur herdacht. We lezen dit op een plaquette op de grond voor het beeld. "Mag je daar zomaar overheen lopen?" vraagt iemand. "Als het per ongeluk gebeurt, is dat niet erg, maar een stapje opzij doen en er langs lopen getuigt wel van respect, vind je ook niet?" antwoordt Carla.

Hoe gaat de herdenking hier?

Carla vertelt dat er vijf kransen gelegd worden, net zoveel als er olympische ringen zijn. Elk jaar wordt aandacht besteed aan

een specifieke sport. Dit jaar staan de Invictus Games centraal, een internationaal sportevenement voor militairen die gewond zijn geraakt in het leger. (In dit boekje vind je ook een verhaal van sporters die deelnamen aan de Invictus Games.)

Olympisch vuur

Dat vuur van Prometheus hóort bij de Olympische Spelen. Kijk naar de schaal bovenop de Marathon-toren. We draaien ons om en zien hoog boven ons de stenen schaal. Om daarin het vuur aan te steken moest een man van het GEB alle trappen op lopen. "Dat gaat tegenwoordig wel handiger hoor", lacht Carla.

We lopen door naar de achterkant van het stadion; hier staan bijzondere eikenbomen met een hekje eromheen. Op de hekjes zien we Olympische ringen en een bronzen plaatje: de

vrouwen-zwemploeg won goud met de estafette. In 1936. De spelen die de Spelen-van-Hitler zijn gaan heten. Foute Spelen. De winnaars kregen een gouden medaille en een stekje van een eikenboom. Daar zijn deze eiken uit gegroeid. Sommige mensen vinden dat die bomen weg moeten. Omdat ze een promotie voor Hitler zouden zijn.

“Wat vinden jullie daarvan?” vraagt Carla.

“Eigenlijk horen ze hier niet,” zegt iemand “want Hitler was heel fout.”

Ja, dat is zo. Maar als die bomen daar nou níét zouden staan, zou je het dan wel weten? En is dat erg? “Eigenlijk is het goed zo, want nu praten we erover. Het is ook

geschiedenis. Moeilijk hoor!” zegt een van de kinderen. “Ja,” zegt Carla, “Zo is het! En de sporters hebben gespórt, ze waren niet voor Hitler.”

Amsterdam-tribune in Uruguay

Binnen kunnen we lezen dat Uruguay in 1928 voetbal-goud won. En het leuke is, zegt Carla, dat er in Uruguay nu een Amsterdam-tribune in het stadion staat. Omdat ze zó trots waren dat ze hier gewonnen hadden.

De toegift

Dan, eindelijk, is het tijd voor een potje voetbal. Eerst de energie gespeild met een rondje rennen. Dat valt niet mee. Dan is het zover. Jassen worden doelpaal. De meiden formeren twee teams. Marleen gooit de bal op en het spel brandt los. Als het bijna tijd is staat het 4-4. Nog even het winnende doelpunt? Ja natuurlijk! Het wordt 5-4.

Maar wie werd nou eigenlijk de winnaar?

Verslag: Aly Cnossen

HET OLYMPISCH STADION IN DE TWEDE WERELDOORLOG

Het Olympisch Stadion is al van 1928 en nu dus bijna honderd jaar oud. Het stadion was er ook al tijdens de Tweede Wereldoorlog. Jurryt van de Vooren woont in Amsterdam-Noord. Hij komt vaak in het Olympisch Stadion en heeft met veel mensen gesproken die de oorlog daar hebben meegemaakt.

Zo heeft hij gehoord dat er zelfs in het stadion onderduikers hebben

gezet! Zij hadden zich verstopt achter de olympische ringen bij de hoofdingang. Als je op het plein voor het stadion gaat staan, zie je die olympische ringen. En daarachter hebben stiekem mensen gezeten, die allemaal de oorlog hebben overleefd. De Duitsers hebben ze nooit gevonden.

Schaatsen

Er was in de oorlog ook een ijsbaan in het Olympisch Stadion, als het heel erg koud was. Dan werd er water gespoten over de atletiekbaan en daar konden mensen op schaatsen. Dat is een

paar keer gebeurd in de oorlog, want er waren toen veel koude winters achter elkaar.

De weg naast het Olympisch Stadion heet het Ijsbaanpad, omdat daar vroeger een ijsbaan lag. In 1942 was op die schaatsbaan zelfs het Nederlands kampioenschap schaatsen. En dat ging toen net zoals nu: er werden vier verschillende afstanden gereden en wie dat het beste had gedaan was de kampioen van Nederland.

Op de eerste dag was er niks aan de hand en waren er gewoon wedstrijden. Toen de deelnemers echter op zondagochtend in het stadion kwamen, waren er opeens geen wedstrijden meer, omdat er sneeuw op het ijs lag. De schaatsers waren erg boos, want zij wilden gewoon opnieuw wedstrijden rijden. “Dan ruimen we zelf die sneeuw toch op”, zeiden ze tegen de organisatoren. Maar die wilden dat niet en daarom moest iedereen naar huis.

Levens gered

De schaatsers waren boos, maar één ding wisten ze niet. De organisatoren hadden een dag eerder gehoord dat de Duitsers op

zondag alle mannen wilden meenemen naar Duitsland om daar te werken. Al die Nederlandse mannen zouden dan dus slaven worden. Daarom hadden de organisatoren stiekem sneeuw op de ijsbaan gelegd, zodat ze een smoesje hadden om te zeggen dat het toernooi niet meer door kon gaan. Zo zijn er heel veel levens gered van Nederlandse mannen die anders naar Duitsland zouden zijn gegaan. En ook de schaatsers hadden geluk, want een paar weken later was er opnieuw een kampioenschap, maar dan in Zutphen.

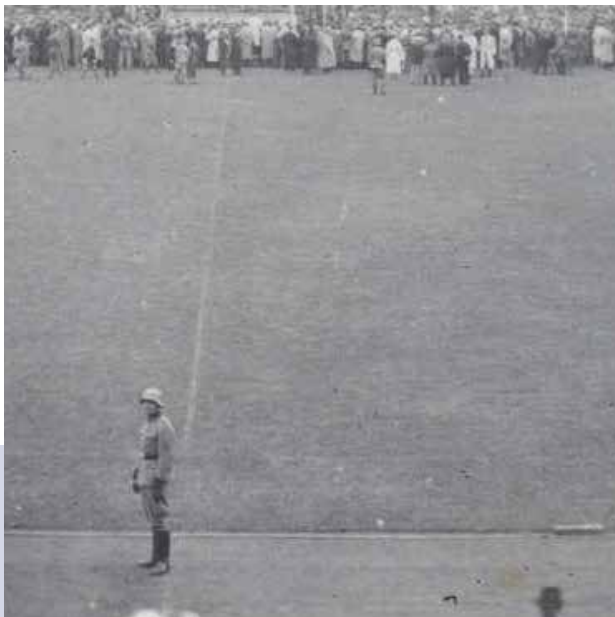
Voetbal

Er werd in de Tweede Wereldoorlog ook vaak gevoetbald in het Olympisch Stadion. Daar kwamen heel veel mensen naar kijken, zodat ze toch nog iets leuks hadden om te doen. In 1944 kwamen er zelfs veel mannen kijken die ondergedoken waren. Ze waren ondergedoken omdat ze bang waren dat ze naar Duitsland zouden worden gestuurd, of dat zij zouden worden gearresteerd en in de gevangenis gestopt. Maar toch gingen ze naar het stadion, omdat ze heel graag naar een voetbalwedstrijd wilden kijken.

Beter dan Ajax

In 1944 was De Volewijckers uit Amsterdam-Noord één van de beste clubs van Nederland. Dus ook beter dan Ajax! Op Tweede Pinksterdag kon De Volewijckers zelfs kampioen worden van Nederland tijdens een wedstrijd in het Olympisch Stadion. Ze moesten toen winnen van Heerenveen.

Heel veel van de Amsterdamse onderduikers zijn die dag stiekem naar die wedstrijd gegaan, omdat ze er zo graag bij wilden zijn. Dat was echt gevaarlijk, omdat er altijd Duitse soldaten waren in het Olympisch Stadion. Als die een onderduiker zouden arresteren, zou die meteen naar Duitsland worden gestuurd. Het had zelfs gekund dat die man meteen zou zijn doodgeschoten. En toch gingen al die onderduikers naar het Olympisch Stadion, omdat ze die wedstrijd niet wilden missen. Ze wilden er gewoon erg graag bij zijn als De Volewijckers kampioen zou worden van Nederland.

Ook feest voor de onderduikers

En dat gebeurde ook nog, want De Volewijckers won van Heerenveen. Het is de enige keer geweest dat deze club kampioen van Nederland is geweest. Er was daarom een heel groot feest onder alle supporters toen de wedstrijd was afgelopen. Ze konden alleen niet meer met de tram naar huis, omdat die in 1944 niet meer reed op een zondag of een feestdag. Al die voetbalsupporters moesten dus lopend naar huis van het Olympisch Stadion naar Amsterdam-Noord. Ze liepen feestend door de stad naar de pont naar noord.

Duizenden mensen hebben die dag een groot feest gevierd, zelfs als ze niet van voetbal hielden. Het leven was in 1944 zo vervelend dat het ze niet meer uitmaakte waarom er een feestje was.

Bevrijd

Ook die onderduikers deden mee aan dat feest, zodat ze toch een keertje een leuke dag hadden. De Duitsers waren erg verbaasd, maar deden niets. Voor deze ene keer vonden ze het niet erg. Meteen daarna moesten alle onderduikers wel weer snel naar huis. Pas een jaar later werd Amsterdam bevrijd en konden zij eindelijk weer gewoon naar buiten toe. En als ze weer naar het Olympisch Stadion wilden, hoefden ze niet meer bang te zijn dat ze zouden worden doodgeschoten.

Verslag: Jurryt van de Vooren

HET BLIJFT SLUIMEREN

Safa, Sarah en Micha praten met Rick, Alina en Bart. Zij zijn sporters bij de Invictus Games, een internationaal sportevenement voor militairen en ex-militairen die psychisch of lichamelijk gewond zijn geraakt.

Wie nemen er deel aan de Invictus Games?

Dat zijn militairen en ex-militairen die gewond zijn geraakt. Ze missen bijvoorbeeld een arm of een been en/of hebben psychische problemen. De games zouden eerst in 2020, en toen dit voorjaar in Den Haag worden gehouden. Nu zijn ze vanwege corona opnieuw verschoven, naar mei 2022.

Hoe zijn jullie gewond geraakt en waaraan?

Rick is in 2007 in Afghanistan gewond geraakt, bij een zelfmoordaanslag door een auto vol bommen. Hij is blind aan een oog. "Eerst ga je alleen maar door, later komt pas de pijn." Hij zat in een pantserwagen en droeg een donkere bril, dacht eerst dat er een stuk bril in zijn oog zat. Een kwestie van schoonmaken en hij zou weer

kunnen zien. In het ziekenhuis bleek het oog niet te redden. Zijn wereld stortte in. "Ik was 22 en al veteraan." In 2017 bleek dat hij ook een hersenbeschadiging opgelopen had. Hij heeft concentratieproblemen, veel hoofdpijn en raakt snel overprikkeld.

Bart heeft vijf uitzendingen gedaan: in Eritrea als blauwhelm voor de Verenigde Naties, in Irak zorgde hij net na de oorlog, voor eten, drinken en stabiliteit, in Noord-Afghanistan was het doel rust te brengen. In Uruzgan ontploften bommen. Hij kreeg last van zijn gehoor en een posttraumatische stressstoornis. Hij had veel stress en nachtmerries. Alles kwam terug. Hij is in behandeling gegaan. Na vier jaar kwam hij erachter dat hij een gebroken nek had door een val uit een touw.

Alina is uitgezonden naar Kosovo in 1999. Zij was ondersteuner bij het communicatiecentrum van een Turkse eenheid: zorgen voor berichtenverkeer en post. Er waren te weinig mensen en middelen, waardoor ze ook patrouille liep en vluchtelingen moest begeleiden. Ze was de enige vrouw in het team en

kreeg veel tegenwerking van de Turkse commandant. Ze heeft heel veel indrukken opgedaan, onder andere van massagraven.

Ze voelde zich daarna altijd opgejaagd, sliep slecht, ging alsmaar door, was altijd alert. Ze heeft veel therapieën gehad. Die hielpen niet. In 2018 is ze bij de Invictus Games gegaan en dat was als thuiskomen. Dat hielp bij de traumaverwerking. "Alles kreeg een plekje, maar het blijft wel sluimeren."

Hoe bent u bij de Invictus Games gekomen?

Alina heeft altijd gesport. De games waren een advies van een kennis. Heel leuk, het voelde meteen goed. Alina roeit, doet aan rolstoelbasketbal en zwemt.

Ze heeft geen lichamelijke beperking. Ze deed mee aan de games in Sydney in 2018. Daar krijg je punten, afhankelijk van je beperking. Alina is afgekeurd en werkt niet meer bij Defensie, maar in de zorg.

Bart was uitgenodigd om in Amerika te sporten; daar hoorde hij ervan. Hij is mee naar de spelen in Sydney gegaan. Hij doet aan zitvolleybal en wielrennen.

Rick is door een collega meegenomen naar revalidatiezwemmen. Hij zwemt en doet aan indoorroeien. Hij nam deel aan de spelen in Toronto in 2017, en in Sydney. Hij is afgekeurd en werkt nu als burger voor Defensie.

Hebben jullie ook oorlog gevoerd?

Er waren wel schermutselingen, maar niet zo'n oorlog als de Tweede Wereldoorlog in Nederland. Het waren (vredes) missies, juist om gevechten te voorkomen. In Afghanistan konden kinderen niet naar school. Wij zorgden ervoor dat ze veilig naar school konden.

Daar hebben de geïnterviewden een goed gevoel over. Ze deelden pennen, schriften, water en snoepjes uit, repareerden kinderschoenen met tape en fietsten met kinderen. Ze zagen veel gewonde kinderen.

Is er ooit iemand omgekomen die jullie kenden?

Bart: "Een goede collega. Dat was heel moeilijk, maar het werk moest verder. Dat blijft hangen." Af en toe heeft hij bliksem in zijn hoofd. Benzinelucht triggert hem nog steeds.

Hoe was het voor jullie gezinnen? Steun gehad?

Bart vertelt dat ze er altijd met zijn vieren (vrouw en twee dochters) uitgekomen zijn. Hij zou er weer voor kiezen om militair te worden. Je komt op bijzondere plekken, er is veel collegialiteit en verbondenheid.

Aline is gescheiden en heeft haar twee dochters alleen opgevoed, en gewerkt. Ze heeft het jaren heel moeilijk gehad.

De vrouw van Rick heeft bij Defensie aan de bel getrokken toen het heel slecht met hem ging. Hij is toen binnenstebuiten gekeerd en bleek ook een hersenbeschadiging te hebben. Hij heeft een zoon en een dochter.

Vraag aan de kinderen: Houden jullie van sport?

De kinderen sporten nauwelijks. De sporters benadrukken dat sporten helpt om je hoofd leeg te maken en gemakkelijker door het leven te gaan. Dat is ook heel goed in coronatijd. Hun advies is:

"Maak een ommetje vanuit de klas, maak er een spel van en geef er punten voor." En natuurlijk: "Kom naar de Invictus Games kijken!"

Verslag: Annel van Houts

SPORT IN DE VOORJAARSVAKANTIE

Het is zonnig weer. In Speeltuin Olympiaschool is het druk. Moeders, met baby's in de kinderwagen, houden toezicht. Ze praten met andere moeders en ze passen op jassen. Er zijn ook vaders en kinderen aan het voetballen op het sportveld.

Fouad Arrof is jongerenwerker bij Combiwel. Hij voetbalt hier wekelijks met groepjes jongeren op het veld. Het zijn vaste clubjes met wie hij afspreekt op verschillende dagen in de week.

Zo wordt het sportveld intensief gebruikt. Jongerenwerk Zuid heeft op dit speelterrein achter de Olympiaschool een vaste plek. Er vinden tal van activiteiten plaats. Ook in het jongerenhok De Argo, het voormalige speeltuingebouwtje dat naast de speeltuin staat. Bij het buurtproject 'Herdenken en Herinneren in de Stadionbuurt 21' was het uitgangspunt: Wat kan er wel in deze tijd met corona?

Sport in de buitenlucht geeft iedere buurtbewoner toch een gevoel van vrijheid. Daarom is sport een van de onderwerpen van de vrijheidsverhalen.

Midwinter Mokum

Vandaag is er een sportactiviteit georganiseerd door Midwinter Mokum. Gymnastiekleraar Rik begeleidt de activiteit.

Hij komt aangereden met een bakfiets vol spullen. Hij strooit lage horden op het asfalt. Die zijn gemaakt van geel plastic. Hij begint baantjes uit te zetten. Een groepje kinderen komt op blote voeten aangelopen.

Zij speelden net nog in het zand en nu zijn ze nieuwsgierig wat er gaat gebeuren. Ze vragen of ze mee mogen doen. Dat kan, maar dan is het handig om je sportschoenen aan te trekken.

Op de bankjes langs het veld strijkt publiek neer. Vaders komen ook aangelopen met hun kinderen. Gaat de sportactiviteit het winnen van de speeltuin, waar je ook kunt klimmen?

pleinensportprogramma
Amsterdam Zuid

voor kinderen vanaf 6 jaar
en jongeren tot 16 jaar

Maa Sport & Spel

Din Sport & Spel

Vrij Sport & Spel

Din Sport & Spel

Din Sport & Spel/Basketball

Din Sport & Spel

15.00-17.00

15.00-17.00

15.00-17.00

15.00-17.00

15.00-17.00

15.00-17.00

Henrick de Keyserplein

Smaragdplein

Smaragdplein

Olympia speeltuin

Winterdijkplein

Vechtplein

15.00-17.00

15.00-17.00

15.00-17.00

15.00-17.00

15.00-17.00

15.00-17.00

ekruiswijk
@dynamo-amsterdam.nl

agrifloren
@dynamo-amsterdam.nl

Coronamaatregelen worden in acht genomen

Hordelopen

Er worden tweetallen gevormd. Dat doen de kinderen zelf. Rik heeft de opstelling zo gemaakt dat je wedstrijdjes kunt doen. De kinderen weten zelf wel van wie ze misschien kunnen winnen.

Ze gaan met een aanloop over de horden. Al snel gaat het heel ritmisch, met steeds twee stappen tussen iedere horde. Het is mooi om te zien.

Er wordt gejuicht voor de winnaar. "Goed gedaan!"

Een moeder neemt haar peuter op de heup en bindt de strijd aan met haar oudere zoon. Met peuter en al gaat ook zij over de horden. Haar zoon wint nipt. Heel grappig om naar te kijken.

Verspringen kan je doen over de stappenbaantjes die Rik naast elkaar heeft uitgelegd. Weer in tweetallen, een flinke aanloop gaat eraan vooraf.

Klaar voor de start: go!

De aanloop helpt bij het overbruggen van de stappenbaantjes van twee meter. Er wordt heel fanatiek gestreden.

Elke keer als een van de grotere kinderen de afstand haalt, wordt er gejuicht! En dan volgt er nog een rij gekleurde pads, die tot aan het eind van het baantje gaat. 3-2-1 go! Er zijn kinderen die er een sport van maken om de twee meter te halen.

Ze proberen het steeds opnieuw en als het lukt, juichen we met z'n allen. Als kinderen niet winnen, of als ze moe zijn van het harde rennen, rusten ze even uit bij hun moeder op het bankje.

Tijd voor een sapje uit haar tas en een boterham met pindakaas.

Doen waar je zin in hebt

Ben je vrij na school of heb je vakantie? Dan kun je doen waar je zin in hebt. De keuzemogelijkheden op het plein bij de Argo zijn groot.

Je kunt zó aansluiten en ook naar de speeltuin gaan of een zandkasteel bouwen.

Verslag: Riet van Wees

SKATEN OP HET OLYMPIAPLEIN

Het jongerenwerk van Combiwel organiseert in de voorjaarsvakantie een workshop skaten. Op de skatebaan op het Olympiaplein komt de groep samen. De workshop wordt geleid door Nanja van Rijsse. Zij organiseert workshops om met name meisjes te leren hoe je je staande kunt houden op de skatebaan.

Het doel van de workshop is de basisoefeningen te presenteren, en dat aan het eind van de middag iedereen zichzelf al balancerend staande kan houden. Als de kinderen tot slot onder een aan

twee kanten vastgehouden touw gaan, met een vaartje en op hun buik of gebukt ... nou, dan kan je zeggen dat je veel geleerd hebt in korte tijd!

Het van start gaan is heel leuk! Iedereen tuigt zichzelf op met helmen, polsbeschermers, elleboogbeschermers, kniebeschermers ... Ze kunnen ertegen. Ze bekijken elkaar en helpen elkaar met plezier.

De basisregels

Gebeurt het dat het skateboard onder je voeten wegschiet, schreeuw dan heel hard "board" en kijk goed om je heen. Je waarschuwt op die manier

iedereen. Het hard schreeuwen wordt geoefend, voor de veiligheid, zodat andere skaters het goed horen!

Let op elkaar en help elkaar. Hou elkaar zo nodig even vast bij de arm – niemand leert skaten zonder te vallen.

Basisoefeningen

Op een afgescheiden veldje leert Nanja de kinderen een aantal basisoefeningen. Er wordt begonnen met wat heen en weer rijden en met één been afzetten en bochtjes maken.

Oefeningen: Zet je voeten uit elkaar aan beide kanten van het skateboard, en hou je balans. Laat de wielen aan één kant omhoogkomen door je gewicht te verplaatsen.

Sta met gespreide voeten op je skateboard, spring dan op en kom weer neer. Seraag valt en heeft haar heup pijn gedaan. Geen reden om de moed op te geven! Marlie heeft eerder op skates gestaan. Ze is ermee gestopt, maar nu heeft ze wel weer zin om vaker te gaan. Sarah heeft plezier. Ze is niet bang.

Ze gaat gebukt onder de gespannen draad door, en houdt de vaart er goed in.

Marlie krijgt van Nanja de opdracht om de groep aan te sturen. Iedere oefening heeft een kleur: groen, rood, geel, blauw. Als zij rood roept, ga je rond peddelen/afzetten, bochten maken, vaart houden. Ze houdt een gekleurde kaart omhoog en roept wat er gedaan moet worden. Geel is balanceren op je skateboard. Bij groen verplaats je je gewicht en laat je je skateboard aan één kant omhoog komen, bij blauw ga je door je knieën!

Lang zal ze leven

Malak is jarig. Ze deelt iets lekkers uit en er wordt voor haar gezongen! Een sapje voor iedereen en er is even pauze!

Limbo met je skateboard

Er zijn veel manieren om met je skateboard onder de limbodraad door te gaan. Het lukt de meesten heel goed. Soms lukt het niet en dan laat Nanja de draad los en schieten de skaters naar de overzijde. Vooral bij deze oefening hebben ze plezier. Er zijn veel variaties. De grappigste manier is op je billen gaan zitten op je skateboard, flink vaart maken en dan gemakkelijk onder de limbodraad door zoeven, zonder dat het touw strak trekt tegen je keel.

Wedstrijdje

Terwijl er in groepjes geoefend wordt, ziet Marleen van Combiwel andere kinderen die zij kent. Duncan is met zijn sportfiets aan het oefenen. Hij doet samen met een vriend een wedstrijd wie het voorwiel het langst en het hoogst omhoog kan houden. Marleen is de jury. Zij moet de kampioen aanwijzen. De jongens hebben pech. Ze zijn te zenuwachtig om te bewijzen wie de beste is. Bij Duncan vliegt zelfs de ketting eraf.

Fanny Blankers-Koen

Het zelfvertrouwen groeit van binnenuit als je een tijdje vrijgelaten wordt om lekker je gang te gaan. Op deze baan oefende in de vorige eeuw Fanny Blankers-Koen. Zij werd sportvrouw van de eeuw, omdat zij zoveel gouden en olympische medailles heeft gewonnen. Zij deed aan atletiek: hardlopen, hoogspringen, verspringen enzovoort. Als je meer over haar wil weten, zoek dan op het internet en hou er een spreekbeurt over. Het sportpark op het Olympiaplein is naar Fanny genoemd.

Verslag: Riet van Wees

SPORT IN DE BINNENTUIN VAN DE MARATHON TIJDENS CORONA

Sarah, Micha en Safa praten met Sandra Gilkes en Visnja Brkljadic. De kinderen zijn naar de huiskamer van activiteitscentrum Cordaan gekomen met hun begeleiders van Combiwel. Ze hebben vragen voorbereid.

Sandra Gilkes is buurtbewoner en gymjuf. Ze woont tegenover het Olympisch Kwartier. Ze geeft yoga-pilateslessen, fitgym, meer

bewegen voor ouderen, dans en beweging, en bootcamps. “Tijdens de eerste lockdown zijn mijn collega Marjan Bakker en ik vrij snel begonnen met wekelijkse balkongym.

Het was een spontane actie om toch in contact te blijven met de buurtbewoners.” Sommige bewoners deden mee vanaf hun balkon of in hun rolstoel, lekker in de buitenlucht.

Visnja Brkljadic vertelt dat zij nog niet zo lang in het Olympisch Kwartier woont. Zij deed ook mee met de gym in de binnentuin. Iedere week zagen de burens elkaar

daar tijdens de les. “Het was een leuke manier om de burens te leren kennen.”

Visjna komt uit Kroatië. Toen ze pas in Nederland was, moest zij de taal leren. Haar eerste baan was bij Vluchtelingenwerk.

“Later heb ik gewerkt als psycholoog. Het is fijn om hulp te bieden aan mensen met problemen. Ik heb tot ik zeventig was doorgewerkt.”

Micha vraagt aan Sandra: Waarom hebt u voor dit werk gekozen?

“Ik hou van gymnastiek. Ik doe wat ik leuk vind. Ik heb altijd veel aan sport gedaan: gym, hardlopen, atletiek, basketbal.” Visjna vertelt dat Sandra de deelnemers een challenge-dansje van TikTok probeerde te leren: Jerusalema. Tijdens de lockdown was dat

muziekje overal te horen. We zijn ook nog op tv gekomen met deze dans.

Sandra: “Dat was bij nationale balkongymdag. We hadden de tuin versierd, slingers opgehangen, allemaal dezelfde T-shirts aan, lekker dansen in de binnentuin. We presenteerden met z’n tweeën, Marjan Bakker en ik.” Tijdens de Tweede Wereldoorlog waren er ook veel beperkingen. Buitensporten geeft een gevoel van vrijheid.

Vraag aan Visjna: Heeft u zelf de oorlog meegemaakt?

Visjna vertelt dat zij afkomstig is uit voormalig Joegoslavië. “Ik woonde al lang in Nederland toen er in mijn land een burgeroorlog losbarstte. Ik was bezorgd over mijn familie en vrienden die dat mee moesten maken. Er zijn veel slachtoffers gevallen en mensen moesten vluchten.”

Vraag aan Sandra: Wat doet u in uw vrije tijd?

“Als ik vriendinnen zie, ga ik ook met hen vaak sporten. Dat is het leukste om te doen.”

Vindt u het niet moeilijk om met al die mensen om te gaan?

“Nee, dat vind ik juist het leukste van mijn werk. Als mijn werk klaar is, ga ik nog een rondje hardlopen in het Vondelpark!”

De lockdown, hoe ging iedereen er mee om?

Sandra: “De lockdown was wel balen. Maar ik ben yogales gaan geven via Zoom en ik had tijd om op mijn balkon te zitten en het daar gezellig te maken. Ik had ook meer tijd om te studeren: ik volgde een opleiding om les te kunnen geven aan ouderen en ik heb een cursus valpreventie gedaan. De avondklok

vind ik wel een beperking van mijn vrijheid. De mensen houden zich er wel goed aan, het is heel stil, maar je kunt niet op bezoek gaan.”

Visjna: “Ik werk niet meer en ik heb ervaren dat je ook tijdens een lockdown veel leuke dingen kunt doen.”

Micha: “Het wordt overdreven hoe erg de avondklok is. Maar ik moest ook wel wennen aan alles. Lekker lang in bed blijven, gaat ook weer vervelen. Ik wou weer naar buiten om te sporten.”

Sarah: “Ik vond het niet fijn dat ik mijn vrienden niet meer kon zien. Ik verveelde me thuis. Ik heb een oudere broer. Ik hou van skeeleren en sporten.”

Safa: “Ik mis het dat ik niet naar de bioscoop kon en dat er geen visite kan komen. We zijn met zeven kinderen thuis, ik ben het enige meisje.”

We praten over opgroeien in een familie in coronatijd. Micha is enig kind. Hij stoeit met zijn vader, die doet of hij zijn grote broer is. Micha gaat weer veel naar buiten. Hij houdt van turnen, basketbal, freerunnen en steppen. Marleen (van Argo) vertelt dat de Argo ook een tijd gesloten was.

Maar langzaam zijn de groepjes van het jongerenwerk, binnen en buiten, weer opgestart.

Verslag: Riet van Wees

GEEN BOETES MAAR WOORDEN

Het is prachtig weer, eigenlijk te mooi om binnen te zitten. En dat voor februari. Micha, Safa en Sarah zitten klaar voor het gesprek met jongerenwerker Redouan Daafi. Je veilig voelen is belangrijk.

Wat voor dingen zie je als je door de wijk gaat?

Ik zie veel jongeren van 10 tot 25 jaar, zegt Redouan. Hoe later op de dag, hoe ouder de jongeren. Als ik jongeren nog laat op straat zie, ga ik een praatje met ze maken. “Hoe komt het dat je nu nog op straat loopt?” Ik zie jongeren samen praten en sporten. Of kattenkwaad uithalen.

Komt u dan ook gekke types tegen?

Gek? Tja, wat is gek? Maar wat ik zei, ik zie ze fietsen lekprikken, overlast veroorzaken. Of erger. Ik ga in gesprek met ze, of ga mee naar hun huis. Vaak weten ouders niet wat hun kinderen uitspoken. Soms krijgen die kinderen dan straf. Of moeten hun excuus aanbieden.

Zijn het erge situaties die je meemaakt?

Redouan maakt leuke en minder leuke dingen mee. Ook erge situaties. Daarover wil hij niet veel vertellen. Maar op de vraag “Wat is het ergste wat je hebt meegemaakt?” laat Redouan daar toch iets van zien: “Ik ben eens een kind

tegengekomen dat het heel naar had thuis, zelfs zo erg, dat hij niet meer thuis kon wonen. Het was te onveilig. Daarom moest hij uit huis geplaatst worden. Echt erg.”

Waarom ben je dit werk gaan doen?

Ik vind tieners leuk. Toen ik op school zat deed ik vrijwilligerswerk met jongeren. Mijn vrijwilligerswerk is mijn baan geworden. Het is fijn om een kind vanaf zijn 12de te zien opgroeien en om dan op zijn 22ste te zien wat er van hem geworden is. Daar mocht ik aan bijdragen.

Zie je wel eens jongeren met messen? Wat doe je dan?

Jazeker, dat kom ik tegen. Wat ik dan doe? Ik spreek ze erop aan. Leg ze uit dat het niet mag. Dat het strafbaar is om met messen rond te lopen. Ik vraag ze waarom ze messen bij zich hebben. En zorg dat het mes wordt weggedaan. Zelf is Redouan nooit bedreigd met een mes.

Het is onregelmatig werk. Meestal begin ik rond twaalf uur en dan gaat het door tot een uur of negen. Maar als er dan net iets gebeurt, dan kan ik niet zeggen: “Sorry hoor, maar mijn werkdag zit erop”. Dan blijf ik tot het is opgelost. En dat gebeurt regelmatig.

Krijg je dan ook wel eens te maken met vechten en schelden?

Jazeker, regelmatig. Eerst haal ik de vechters uit elkaar, anders kan je niet praten. Erover praten eindigt soms met excuus aanbieden aan elkaar. Soms duurt het lang. Als je je niet eerlijk behandeld voelt, is het ook moeilijk om je excuus aan te bieden. Dan hebben we meer tijd nodig.

Hoe veilig is deze buurt?

Het is hier best veilig. Ik overleg met bijvoorbeeld de politie en handhaving. Wij als jongerenwerkers delen geen boetes uit; we proberen het met praten op te lossen. Maar ja, als ze doorgaan met hun gedrag ... Ik grijp ook in bij pestgedrag. Dat deed ik al toen ik nog op school zat!

Het jongerenwerk bestaat al langer dan honderd jaar. Er is wel veel veranderd natuurlijk. Toen Redouan zelf jong was stond Argo midden in een park. Hij speelde buiten, bouwde hutten.

Tot slot vraagt Redouan: “Voelen jullie je hier veilig?”

En wij antwoorden:

“Ik voel me thuis, ik hoor hier.”

“Soms word ik nageroepen en dan roep ik: hou je bek.”

“Soms denk ik dat iemand me volgt, maar het blijkt altijd dat het niet zo is. Ik voel dat vooral 's avonds.”

“Als ik uit de lift stap, kijk ik altijd eerst even naar links en rechts en dan pas loop ik verder.”

Redouan zelf voelt zich ook wel eens onveilig. Bijvoorbeeld als er groepen tegenover elkaar staan, zoals met drill-rappen. “Dan voel ik een soort spanning; wel of niet ingrijpen?”

Soms vraagt hij om hulp, net zoals toen hij op school zat. Samen kom je er wel uit!

Verslag: Aly Cnossen

WAT ZOU JIJ DOEN?

Interview met Simone Walvisch over haar werk in het Verzetsmuseum. Haar Joodse vader werd opgepakt in de oorlog, haar moeder belandde in het verzet. Er was na de oorlog geen dag dat Simones moeder er niet aan dacht.

Heeft u zelf de oorlog meegemaakt?

Gelukkig heb ik de oorlog niet hoeven meemaken. Ik ben acht jaar na de oorlog geboren. Toen de oorlog begon, was mijn vader 22 en mijn moeder 21 jaar. Mijn vader was Joods en mijn moeder raakte in het verzet.

Dus de oorlog was wel altijd aanwezig bij ons thuis. Mijn moeder zei me eens, en dat was zeker 40 jaar na de oorlog: “Er gaat geen dag voorbij dat ik niet aan de oorlog denk.” Wij kinderen voelden dat. Er werd bij ons aan tafel veel over de oorlog gesproken. Gewoon, zoals je ook over andere dagelijkse onderwerpen spreekt. Het ging natuurlijk vaak over al die Joodse familieleden die nooit zijn teruggekeerd uit de concentratiekampen. En over mijn vader die ondergedoken was. Hoe was dat voor hem? Hij mocht niet naar buiten; niemand mocht hem zien. Voelt dat alsof je in de gevangenis zit?

Het gesprek aan tafel ging ook over het verzet tegen de Duitsers. Verzetwerk was levensgevaarlijk. Ik vroeg me altijd af: hoe was het voor mijn moeder in het verzet? Zo'n jong meisje nog ... Was ze bang? Wat deed ze eigenlijk allemaal? Heeft ze wel eens iemand doodgeschoten? Dat kan je van je eigen moeder toch eigenlijk niet voorstellen. En voor mijzelf was er een belangrijke vraag: zou ik gedurfd hebben wat zij durfde?

Hoe reageerden de mensen in mei 1940, toen de Duitsers binnenvielen?

Toen de Duitsers in mei 1940 Nederland bezetten, reageerden de Nederlanders verschillend. De meeste mensen dachten, of

hoopten, dat het gewone leven wel door zou gaan en dat die Duitsers wel mee zouden vallen. Ook waren er mensen die blij waren met de komst van de Duitsers: dat waren de NSB'ers.

Zij dachten bijvoorbeeld dat de Duitsers de werkloosheid zouden kunnen oplossen door fabrieken te bouwen. En ook zij gaven de Joden de schuld van die werkloosheid, net zoals de Duitsers deden. De derde groep mensen was fel tégen de Duitsers.

Zij hadden gezien hoe de Duitsers in eigen land politieke tegenstanders in werkkampen stopten en hoe slecht de Joden behandeld werden. Veel Joden waren gevlucht, ook naar Nederland. Deze derde groep

pleegde verzet: ze probeerden de Duitsers op alle mogelijke manieren tegen te werken. Dat was erg gevaarlijk: de Duitsers pakten zo veel mogelijk verzetsmensen op en doodden hen of stuurden hen naar werkkampen – wat de meesten niet overleefden. Het was erg moedig om je te verzetten tegen de Duitsers.

Was uw moeder een held?

Dat vond ze zelf helemaal niet. Geen stoere verhalen. Ze zei dat ze nooit echt heeft besloten: “Ik ga in het verzet.” Zo werkte het niet. Ze rolde erin, zoals eigenlijk iedereen er in het begin inrolde. Iemand vroeg aan haar of ze krantjes wilde rondbrengen. Ze deed dat, omdat ze al voor de oorlog wist dat de Duitsers de Joden slecht behandelden en ook alle mensen die het niet met Hitler eens waren. Die gingen ook naar concentratiekampen. En zo raakte ze actief.

Waarom werkt u mee aan het Verzetsmuseum?

Omdat ik het belangrijk vind dat nu nog steeds, 75 jaar na de bevrijding, het verhaal over de oorlog wordt verteld. Omdat het in andere delen van de wereld nog steeds oorlog is en omdat ook bij ons nog steeds discriminatie voorkomt.

Verzetsmuseum Junior

Wat ik bijzonder vind, is Verzetsmuseum Junior. Dat gaat over de vraag: Hoe beleefden kinderen de oorlog? In Junior staan vier huisjes. In elk huisje ‘woonde’

een kind uit de oorlog: een dochter van een NSB'er, een zoon van een verzetsstrijder, een Joods meisje en een jongen die graag met soldaatjes speelde en dacht dat de oorlog vooral spannend zou zijn.

Deze kinderen hebben echt bestaan; zij hebben later zelf aan het museum verteld wat ze in de oorlog hebben beleefd. In de huisjes kan je zien en horen hoe het leven in de oorlog eruitzag. En je kunt op allerlei knopjes drukken, laatjes uittrekken en achter kastdeuren kijken.

Dan zie je dat oorlog niet 'spannend' is, maar ook voor kinderen heel erg. En dan kan je misschien ook antwoord geven op de vraag: Wat zou ik doen?

EEN HUIS VAN EN VOOR IEDEREEN IN DE STADIONBUURT

Op het Stadionplein staat een kunstwerk. Het stelt een huiskamer voor met designmeubelen van beton en van brons. Officieel heet het: 11 Rue Simon Crubellier.

Toen de kunstenaar het maakte, hoopte hij dat mensen uit de buurt naar de huiskamer zouden komen om een praatje te maken.

Kunst in de openbare ruimte. Iedereen maakt er gebruik van! Ook in het afgelopen jaar tijdens de Covid-pandemie, toen alle buurtbewoners in hun vrijheid waren beperkt.

Daar zaten we dan, op een bankje vlak voor de huiskamer van iedereen, met een koffie to go ... Vlak voor mijn afspraakje liep ik de huiskamer binnen.

De broodrooster zat vol water. Er was een muts achtergelaten op de bril van de wc. Het kooktoestel was nat, misschien wel even in de week gezet?

Misschien was de stampot overgekookt de avond daarvoor?

Een jongen van een jaar of vijf

Hij stormt de huiskamer binnen met een opgeblazen plastic zwaard. Hij schreeuwt:

"Ik ben een ninja, maar ik vecht alleen met slechteriken."

"Ben ik geen slechterik?" vraag ik.

"Nee, jij niet, jij bent geen slechterik!"

"Hoe kan je zien dat ik geen slechterik ben dan?"

"Je kijkt niet kwaad", zegt hij.

Hij rent naar de telefoon en prikt het mensje eronder in zijn buik. Hij slaat met zijn zwaard tegen de kast. Dan springt hij op het bed en begint erop te springen alsof het een echt matras is.

Hij zwaait met zijn zwaard in de rondte terwijl hij springt! "Ninja, ninja!" Zijn jas staat open. Hij heeft een echt ninja-T-shirt en zijn ogen zijn verstopt achter een ninja-masker!

Over het kunstwerk – de huiskamer van de buurt

Het is gemaakt door Matthew Darbyshire.

Buurtbewoner: “Maar kan ik daar dan zomaar aan tafel gaan zitten om de krant te lezen?”

Darbyshire: “Ja! Dat is inderdaad precies de bedoeling!”

“En dan kom ik met je spelen!”

“Maar ik ben geen slechterik, gelukkig. Maakt het niet uit dat ik geen slechterik ben?”

“Nee, nee, nee!” Klap, klap en nog een hele harde ...

De vader van de ninja komt lachend aangelopen. Hij heeft gevolgd wat er gebeurde. En ja ... een echte ninja kan geen ninja zijn in zijn eentje.

Als hij een slechterik tegenkomt, dan volgt er een gevecht. En op de meubels kan je ook een klap geven. Dit gesprek is ook leuk, zelfs voor een ninja die zin heeft in vechten. Vechten is leuk! En de beelden in de huiskamer? Die kunnen tegen een stootje.

Verslag: Riet van Wees

MET DANK AAN

Buurtbewoners, kinderen, ouders, verhalenvertellers. Combiwel Buurtwerk en Jongerenwerk, Olympiaschool, Cordaan Olympisch Kwartier, stuurgroep Olympisch Kwartier, diaconie Willem de Zwijgerkerk, Olympisch Stadion, Nederlandse Invictus Games, project “Oorlog in mijn buurt”, Schrijfgroep, Stadsdorp Olympia, Mediacollege, woningcorporatie Eigen Haard en bestuurscommissie Zuid.

Met enige trots bieden we dit boekje aan ieder die geïnteresseerd is in dit project aan. We hopen dat iedereen geboeid zal raken door al deze verhalen.

Werkgroep Herdenken en Herinneren in de Stadionbuurt

Riet van Wees
Aly Cnossen
Annel van Houts
Christine de Pee
Linda Corlu
Ar Nederhof
Marleen Oostenbrink
Henriëtte Kruijt
Pelin Deveci
Linda van de Kamp
Frans Schouwenaar

Colofon

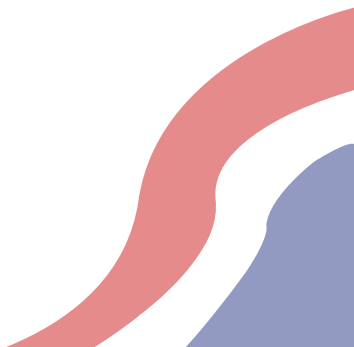
Foto's zijn gemaakt door Annel van Houts, Aly Cnossen, Riet van Wees (leden van de schrijfgroep), Marleen Oostenbrink en Christine de Pee.

Eindredactie: Mieke van den Berg, Frans Schouwenaar en Linda van de Kamp;

Drukwerkbegeleiding:

Ar Nederhof;

Vormgeving en druk: Stagiares van het Mediacollege Amsterdam o.l.v. André Weel.

The background features large, flowing, wavy bands of red, white, and blue, reminiscent of the Dutch flag. The top is red, followed by a white band, then a blue band, and another white band, with a red band at the bottom. The text is centered in the white band.

VRIJHEID
MEI 2021